

نگرشی مجدد در تاریخ حقوق بین الملل کیفری (دادگاه تیمور شرقی پرونده دومینگوس مندونکا)

احسان صادقی پور
دانشجوی دکتری تخصصی حقوق بین الملل عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران

لیلا خوارزمی
استادیار گروه حقوق بین الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران

چکیده:

از سال ۱۹۷۵ تا ۲۰۰۲، اندونزی به طور غیرقانونی تیمور شرقی را اشغال کرد. این اشغال با خشونت علیه مردم غیرنظامی تیمور شرقی، به ویژه علیه کسانی که هوادار استقلال بودند یا شناخته می شدند، مشخص شد. در این روند و پس از آن با جنایاتی همچون نسل کشی، تجاوز جنسی، شکنجه و انتقال اجباری مردم با هدف جلوگیری از رسیدن به استقلال، مواجه شد. متهم، دومینگوس مندونکا، مهمترین عضو از یک گروه شبه نظامی معروف به (تیم ساسورات ابلائی) بود که نویسنده در این پژوهش بر آن است از طریق مطالعه اسناد دادرسی یکی از مهمترین محکومین دادگاه تیمور شرقی با هدف اطلاع دانش پژوهان حقوقی از مسیر عدالت کیفری بین المللی، پرونده مزبور را به صورت مفصل از زمان دستگیری متهم تا صدور رای دادگاه بررسی نماید.

واژگان کلیدی: اندونزی؛ دادگاه تیمور شرقی؛ دومینگوس مندونکا؛ عدالت کیفری

طبقه بندی JEL: فقه - حقوق - جزا و جرم شناسی - حقوق بین الملل - حقوق خصوصی

۱- مقدمه

تیمور شرقی که تا سال ۱۹۹۹ به وسیله اندونزی اداره می شد، در سال ۱۹۹۹ متعاقب همه پرسی و جنبش مردمی به استقلال رسید (آزاد بخت و بلخی، ۱۳۹۳: ۲۶۵). در واقع بعد از اعلام خودمختاری در تیمور، کشور اندونزی که همواره به فکر اشغال این سرزمین بود با حربه ایجاد اختلاف میان جنبش های استقلال شدت (Amnesty International and JSMP, ۲۰۰۴: ۳) طلبانه زمینه حمله به مناطق مورد بحث را فراهم کرد این حملات و قبح آن ها به حدی است که در برخی از دهکده ها به جز کودکان زیر چهار سال، تمامی ساکنان را سر بریدند (سیدآقادر بندی و جوانمرد، ۱۳۹۶: ۲). در ۱۷ آوریل ۱۹۹۹، اعضای شبه نظامیان ساسورات ابلائی (از جمله متهم) روستای اورلولی را مورد حمله قرار دادند. در جریان این حمله، یک روستایی به نام لوئیس بوکو سیری مورد ضرب و شتم و ضربات چاقو قرار گرفت تا اینکه توسط اعضای شبه نظامیان درگذشت. آگاپیتو دی آراوخو یکی دیگر از روستاییان بود که توسط شبه نظامیان با ضربات چاقو کشته شد. شبه نظامیان همچنین به روستای سوربرما حمله کردند. خانه ها را ویران کردند، ۲۰۰ نفر از اهالی روستا را مجبور به نوشیدن مخلوطی از خون حیوانات و انسان کردند. و زنان و مردان مورد ضرب و شتم قرار گرفتند. متهم (دومینگوس مندونکا) نیز در این اقدامات شرکت کرد از جمله بازجویی کردن از روستاییان در مورد عقاید سیاسی آنها و تهدید به کشتن هواداران استقلال. مسئله مسئولیت کیفری فردی برای جنایات مرتکب شده در آخرین سال اشغال، زمانی که هفته های پس از همه پرسی استقلال در ۳۰ اوت ۱۹۹۹ شاهد ویرانی بی نظیری بر جمعیت غیرنظامی و زیرساخت ها بود، از اهمیت ویژه ای برخوردار را برانگیخت این اقدامات واکنش جامعه بین المللی (S. Linton & C. Reiger, ۲۰۰۱: ۱۶۷) است و دادگاه ویژه تیمور شرقی با همکاری سازمان ملل متحد ایجاد شد. این دادگاه به منظور تعقیب و رسیدگی به جنایات ارتكابی به وسیله نظامیان اندونزیایی و شبه نظامیان مورد حمایت آن دولت که به قتل هزاران نفر از مردم انجامیده بود تشکیل شد تا مرتکبان جنایات را محاکمه کند (شیروی و آقا سید علی دربندی، ۱۳۹۷: ۱۷۹). این محاکم نسل سوم که به محاکم مختلط (Nouwen, ۲۰۰۶: ۱۹۰-۲۱۴) یا بین المللی شده نیز شناخته می شوند، تلفیقی از محاکم (Romano, Nollkaemer and K. Klefner, ۲۰۰۴: ۳۱۷-۳۲۱) بین المللی و داخلی به عنوان محصول تقسیم مسئولیت قضایی میان کشورهای محل جایگیری شان و هویت (Higonnet, ۲۰۰۵: ۳۵۲) های بین المللی می باشند.

۱- شرح مفصل واقعه

بین آوریل ۱۹۹۹ و اکتبر ۱۹۹۹ شبه نظامیان تیم ساسورات ابلائی از دهکده لبرما در حوالی دهکده ارما در همان منطقه، (منطقه مانوفاهی) فعالیت می کردند در این دوره، شبه نظامیان تیم ساسورات ابلائی علیه آن دسته از افراد غیرنظامی در همان منطقه فرعی که وابسته به استقلال یا وابسته به اهداف استقلال بودند، اعمال خشونت آمیز انجام دادند. این حملات شامل ارباب، تهدید، بازداشت غیرقانونی، آتش سوزی، قتل، تبعید اجباری و سایر اعمال آزار و اذیت بود. بسیاری از اقدامات علیه غیرنظامیانی که فرض می شد عضو یا طرفدار فالینتیل باشند (نیروهای فورکاس برای آزادی تیمور شرقی) یا هواداران استقلال، صورت می گرفت. اعضای شبه نظامیان تیم ساسورات ابلائی در بسیاری از پست های نگهبانی قرار داشتند. از جمله در آنیلومو، بلارو، داتینا، گروتو لاو، هایلسو، لوبرما، اورما، سوری-رما، تیونای، تیتیکوآ و تریلوو. به اعضای شبه نظامی که از این پست ها محافظت می کردند، دستور داده شد که هر هوادار استقلال یا فالینتیل را که قصد عبور از پست های شبه نظامی را داشته باشند، دستگیر کنند. دادستان ادعا کرد که متهم دومینگوس مندونکا، یک عضو شبه نظامیان ابلائی بود، و از اشخاص، مسئول این گروه در قتل لوئیس بوکو سیری و آگاپیتو دی آراوخو بود. شبه نظامیان ساسورات ابلائی روستاییان در اورلولی را تهدید کردند و در آوریل ۱۹۹۹، برنادینو دا کوستا و بنجامین سارنتو به دهیاران گفتند که همه کسانی که به خودمختاری رای نمی دهند کشته خواهند شد. در تاریخ ۱۷ آوریل ۱۹۹۹ اعضای تیم ساسورات ابلائی به رهبری برنادینو دا کوستا، و بنجامین سارنتو و دو شبه نظامی دیگر به روستای اورلولی حمله کردند. حدود ۷۸ نفر از اعضای ابلائی به اورلولی رسیدند، آنها به سه گروه تقسیم شدند. شبه نظامیان، روستاییانی را که در روستا پیدا کردند مورد ضرب و شتم قرار دادند. از جمله اعضای نظامیان که در این حمله شرکت داشتند شامل دومینگوس مندونکا، ابلو کوپینتاو، آنتونیو دی جسوس، عبدالله ارنستو، احمد، آرمیندو، تیاگو ماوسرا،

آلبرتو، فانسیسکو مندونکا، رزیکولی بودند. اهالی روستا لوئیز دی آراوجو، ماریا پرگو، آگاپیتو دی آراوجو و لوئیس بوکو سیری از جمله کسانی بودند که در روستا باقی ماندند و فرار نکردند. لوئیس بوکو سیری در نزدیکی خانه خود ایستاده بود که اعضای شبه نظامیان ساسورات ابلائی به روستا حمله کردند. برخی از اعضای ساسورات ابلائی از جمله دومینگوس مندونکا و فرانسیسکو مندونکا به لوئیس

و شکنجه برای عقاید سیاسی به عنوان جنایتی علیه بشریت. و کپی
از اسناد زیر به کیفرخواست پیوست شد:

۱- لیست قربانیان، ضمیمه الف شامل:

الف) قتل کارلیتو د آراجو با نام مستعار تیلمان (مائلوتو)، لوئیس
بوکو سیری، آگاپیتو دی آراوخو، آفونسو دا کوستا، آرمیندو داکوستا
(آرمیندو تیلمان)، کارلیتو دا کوستا (آلبرتو زیمنس) و لورنگو تیلمان.

ب) بازداشت، آزار و شکنجه: روستاییان از گروتو لائو، روستاییان از
اورما، روستاییان از لوبرما، روستاییان از داتینا، روستاییان از سوری-
رما، روستاییان از اورلولی، روستاییان از تریلورو.

۲- ضمیمه ب: حاوی اظهارات شاهدان، مظنونان دومینگوس
مندونکا، بنیامین سارمنتو، رومیرو تیلمان و جوآ سارمنتو و همچنین
مدارک مستند که همه ضامم جز لاینفک کیفرخواست بودند که
منشی دادگاه در ۱۷ آگوست ۲۰۰۱، به متهم دومینگوس مندونکا
و نماینده قانونی وی، گزارشی مبنی بر دریافت کیفرخواست را ارائه
داد. متهم دومینگوس مندونکا از ۳۱ مارس ۲۰۰۱ دستگیر و
بازداشت شد و در ۱۲ سپتامبر ۲۰۰۱ دادستان کیفرخواست وی را
به دادگاه تسلیم کرد.

(THE PROSECUTOR v. DOMINGOS MENDONCA, ۲۰۰۳:۲-۴)

۴- روند دادرسی متهم

اولین جلسه دادرسی مقدماتی در ۸ نوامبر ۲۰۰۱ تنظیم شد. با این
حال، متهم دومینگوس مندونکا شرکت نکرد و جلسه دادرسی
مقدماتی برای ۲۲ ژانویه ۲۰۰۲ تنظیم شد. در ۲۲ ژانویه یکی از
قضات در

دسترس نبود و برگزاری جلسه دادرسی نیز به ۱۳ فوریه ۲۰۰۲
موکول شد. دادرسی مقدماتی در ۱۳ فوریه ۲۰۰۲ آغاز شد و در ۱۴
فوریه ۲۰۰۲ به پایان رسید. در جلسه دادرسی مقدماتی، دادگاه
بررسی کرد که آیا متهم دومینگوس مندونکا کیفرخواست را خوانده
است یا اگر کیفرخواست برای او خوانده شده باشد، آیا او ماهیت
اتهامات، حق نمایندگی توسط یک مشاور حقوقی، اعتراف به گناه
یا بی گناهی در اتهامات را می فهمد؟ متهم دومینگوس مندونکا
اظهار داشت که کیفرخواست را خوانده و اتهاماتش را فهمیده
است. سپس دادگاه لیست مستندات ارائه شده توسط دادستان
عمومی را پذیرفت. در ۱۲ آگوست ۲۰۰۲ دادگاه مجدداً به ۷ اکتبر

بوکو سیری حمله کردند. چهار مرد دیگر در خانه لوئیس بوکو سیری
مخفی شده بودند. که همه این مردها طرفداران استقلال بودند. وقتی
شبه نظامیان به لوئیس بوکو سیری حمله کردند، این چهار نفر به
جنگل فرار کردند. برخی از اعضای شبه نظامیان آنها را تعقیب کردند
اما نتوانستند آنها را بگیرند. دومینگوس مندونکا؛ و فرانسیسکو
مندونکا ("Resimau") لوئیس بوکو سیری را با چوب ضرب و شتم
کردند و با ضربات چاقو او را کشتند. اندکی پس از کشته شدن لوئیس
بوکو سیری، دومینگوس مندونکا؛ و فرانسیسکو مندونکا به سایر
اعضای شبه نظامی که آگاپیتو دی آراوخو را می زدند پیوستند.
اعضای شبه نظامی ساسورات ابلانی ماریا پریگو را از پسرش آگاپیتو
دی آراوخو دور کردند و با نیزه او را کشتند. از اعضای شبه نظامی
ساسوروت ابلانی که در ضرب و شتم و کشته شدن آگاپیتو دی
آراوخو شرکت داشتند، دومینگوس مندونکا بود. دادستانی ادعا کرد
که بین آوریل ۱۹۹۹ و سپتامبر ۱۹۹۹، برنادینو دا کوستا،
دومینگوس مندونکا و سایر اعضای تیم ساسوروت ابلانی دهکده های
ساکن در اطراف و در همان منطقه، به ویژه داتینا، گروتو لائو، لوبرما
، اورما، اورلولی و سوری رما را مورد وحشت قرار دادند. روستاییان را
مرعوب کردند، املاک آنها را توقیف و یا تخریب و حیوانات را
کشتند. دهکده هایی که بیشتر طرفداران فالینتیل و استقلال تیمور
شرقی بودند مورد حمله قرار گرفتند. دادستان ادعا کرد که متهم از
نظر کیفری مسئول جنایات متهم شده علیه وی در این کیفرخواست
در نقض بخش ۱۴ مقررات UNTAET ۲۰۰۰/۱۵ تحت بخش ۱۴.۲ و
۱۴.۳ (الف) تا (ج) شده است. دادستان تأکید کرد که این اعمال
توسط متهمان به عنوان بخشی از یک حمله گسترده یا سیستماتیک
علیه مردم غیرنظامی و به ویژه هدف قرار دادن کسانی که طرفدار
استقلال بودند، و با اطلاع از حمله به تیمور شرقی مرتبط بودند،
انجام شد.

۲- هویت متهم

دومینگوس مندونکا (۳۹ ساله، متاهل، متولد ۱ سپتامبر ۱۹۶۴
در هولاروا، منطقه منوفافی، تیمور شرقی، کشاورز (THE
PROSECUTOR v. DOMINGOS MENDONCA, ۲۰۰۳:۲).

۳- شرح شکایت و کیفرخواست دومینگوس مندونکا

در آگوست ۲۰۰۱، دادستان عمومی در منطقه دیلی شکایت و علیه
متهم دومینگوس (به زبان انگلیسی) کیفرخواست کتبی صادر کرد
متهم دومینگوس مندونکا در سه فقره متهم شد به جنایات علیه
بشریت: دو مورد قتل به عنوان جرم علیه بشریت، و یک مورد آزار

این گروه حرفی برای گفتن نداشت. فقط دو شاهد وجود دارد که می گویند دومینگوس مندونگا در آنجا حضور داشته است. با این حال اظهارات آنها معتبر نیست.

(THE PROSECUTOR v. DOMINGOS MENDONCA, ۲۰۰۳:۷-۱۰).

۷- شهادت شهود

اما شهود دیگر از جمله لوئیز دی آراوخو در سال ۱۹۹۹، در دهکده اورلولی زندگی می کرد و در جریان حمله در روستا در ۱۷ آوریل ۱۹۹۹ که منجر به کشته شدن لوئیس بوکو سیری و آگاپیتو دی آراوخو شد، در آنجا حضور داشت و مورد ضرب و شتم مهاجمان قرار گرفت. شاهد به حقایق زیر شهادت داد:

- شبه نظامیان برای کشتن وارد روستای اورلولی شدند.

- سه بخش شبه نظامیان وارد دهکده اورلولی شدند.

- در آن زمان، متهم دومینگوس مندونگا به یک قمه و نیزه مسلح بود.

- متهم همراه با گروهی بود که ضرب و شتم می کرد و آگاپیتو دی آراوخو را کشت.

ماریا پرگو دیگر شاهد واقعه در اظهارات خود اعلام کرد که پسرش آگاپیتو توسط بسیاری از اعضای شبه نظامیان مورد حمله قرار گرفت و مورد ضرب و شتم قرار گرفت. او اظهار داشت که او را در آغوش گرفت و دو نفر از اعضای شبه نظامیان پسرش را از او گرفتند و دستان او را خنجر زدند. وی اظهار داشت که از نام اعضای دیگر شبه نظامیان که پسرش را کشته اند، نمی داند. اظهارات شاهد نشان می دهد که بیش از یک نفر آگاپیتو دی آراوخو را کشته است، و او نام آنها را نمی دانسته است. از شهادت شاهدان، دادگاه دریافت که متهم مسئول قتل آگاپیتو دی آراوخو و لوئیس بوکو سیری است، زیرا متهم در ۱۷ آوریل ۱۹۹۹ همراه با گروه شبه نظامیانی بود که وارد اورلولی شده و به قتل مرتکب شدند. لوردس پینهیرو شاهد دیگر ماجرا بود و شهادت داد که در هجدهم آوریل ۱۹۹۹، شبه نظامیان آبلای به روستای گروتولائو آمدند. در آن زمان همه مردان روستا برای پنهان شدن رفته بودند و فقط زنان در روستا باقی مانده بودند.

- شبه نظامیان روستا را محاصره و محافظت می کردند تا کسی نتواند فرار کند.

- متهم به نیزه مسلح بود.

۲۰۰۲، موکول شد زیرا یکی از قضات در دسترس نبود. در ۷ اکتبر ۲۰۰۲، هیئت ویژه دادگاه دیگری برگزار کرد که جلسه رسیدگی به ۲ دسامبر ۲۰۰۲ موکول شد. با توجه به اینکه در ۲ دسامبر، هیئت ویژه مشغول دادرسی پرونده لولوتونه بود، جلسه دادگاه به ۱۷ مارس ۲۰۰۳ موکول شد. در ۱۷ مارس ۲۰۰۳ یکی از قضات در هیأت ها با پرونده دیگری درگیر شد و تصمیم گرفت دادگاه را به ۱۹ مه ۲۰۰۳ موکول کند. در ۱۹ مه ۲۰۰۳ بازگشت یکی از قضات هیئت به کشور خود منجر به تعویق دادرسی به ۳۰ ژوئن ۲۰۰۳ شد.

۵- قواعد قابل اعمال در دادگاه

مقررات و بخشنامه های UNTAET (آیین نامه اداره انتقالی ملل متحد)، معاهدات قابل اجرا و اصول و هنجارهای شناخته شده حقوق بین الملل، از جمله اصول تثبیت شده حقوق مخاصمات مسلحانه بین المللی طبق بخش ۳ UNTAET آیین نامه شماره ۱۹۹۹/۱، قانون اعمال شده در تیمور شرقی قبل از تاریخ ۲۵.۱۰.۱۹۹۹، تا زمانی که با مقررات UNTAET یا قوانین بعدی جایگزین شود، و تا آنجا که با استانداردهای حقوق بشر شناخته شده در سطح بین المللی مغایرت نداشته باشد (INTERPRETATION OF ARTICLE ۱ OF LAW ۲/۲۰۰۲)، قطعنامه ۱۲۷۲ شورای امنیت سازمان ملل متحد (۱۹۹۹).

۶- دفاعیات وکیل

در مورد قتل لوئیس بوکو سیری و آگاپیتو دی آراوخو وکیل مدافع در کل اتهامات مطرح شده علیه دومینگوس را رد می کند. به گفته وکیل مدافع، مستندات و سایر شواهد در طول دادگاه نشان می دهد که متهم در مرگ لوئیس بوکو سیری و آگاپیتو دی آراوخو نقش نداشته است. در اظهارات خود ماریا پرگو، مادر یکی از قربانیان و شاهد، اشاره ای به حضور دومینگوس مندونگا نشده است. وکیل مدافع ادعا می کند که دومینگوس مندونگا کشاورزی بود که مانند بسیاری دیگر از اعضای شبه نظامیان، توسط فرماندهان این گروه (برناردینو داکوستا، بنیامین سارنتو و گیلهرم مارکوال) تحت تهدید مجبور به عضویت در شبه نظامیان ابلای شد. او مسلح نبود و فقط یک قمه، وسیله ای معمولی برای تیموری ها که در مزرعه کار می کند و برای دفاع از خود استفاده می کند، حمل می کرد، زیرا شرایط در آن زمان دشوار بود. در زمان مرگ دو قربانی، متهم در دهکده اورلولی نبود، او در اورما بود. نمی دانست که آنها چه کسی هستند، آنها را نمی شناخت. او هرگز این افراد را ندیده بود. وی از آنجا که فرمانده نبود در برنامه کشتار مردم شرکت نکرد و حتی در

شناخته شد. پس از نظر گرفتن تمام شواهد ارائه شده در طول دادگاه و استدلال های طرفین و قوانین آیین دادرسی کیفری، دادگاه متهم دومینگوس مندونکا را محکوم و متحمل مجازات می کند؛ به شرح زیر: مقصر قتل لوئیس بوکو سیری و آگاپیتو دی آراوخو، در حدود ۱۷ آوریل ۱۹۹۹ در دهکده ارلولی (منطقه مانوفاهی)، به عنوان بخشی از یک حمله گسترده یا سیستماتیک علیه مردم غیرنظامی با اطلاع از حمله، بدین ترتیب متهم مرتکب به جنایت علیه بشریت شده طبق بند ۵.۱ (الف) مقررات UNTAET ۱۵/۲۰۰۰. در مجازات این جنایت، به ۹ سال زندان محکوم شده است. مقصر آزار و شکنجه طرفداران استقلال تیمور شرقی در همان منطقه مانوفاهی، به ویژه روستاییان روستای اورما، روستای داتینا، روستای گروتو لائو، دهکده اورلولی، دهکده لوبرما، روستای سوری رما بین آوریل ۱۹۹۹ و سپتامبر ۱۹۹۹ به عنوان بخشی از یک حمله گسترده یا سیستماتیک علیه مردم غیرنظامی با آگاهی از حمله، بدین ترتیب مرتکب جرم علیه آزار و شکنجه بشریت مطابق با بند ۵.۱ (ج) مقررات UNTAET ۲۰۰۰/۱۵ شده در مجازات این جنایت، متهم به ۶ سال زندان محکوم شده است. ترکیب قضات: قاضی ماریا ناتر سیا گوسمانو پیرا، رئیس هیئت رئیسه قاضی سیلور ان توکامازینا، قاضی زیگفرید بلاک. طبق بخش ۱۰.۳ U.R. ۲۰۰۰/۱۵، بخش ۴۲.۵ U.R. ۲۰۰۰/۳۰ و ماده ۳۳ قانون مجازات اندونزی دادگاه مدت زمان بازداشت متهم دومینگوس مندونکا را به دلیل این که وی ۳ ماه و ۲ روز در بازداشت بود کسر می کند. قابل ذکر است سنگین ترین مجازات اعمال شده در پرونده های مطروحه در دادگاه تیمور شرقی متعلق به آگوستینیو داکوستا بود که به جرم نقض حقوق بشر و قتل به ۱۵ سال حبس محکوم شد

(The Prosecutor v. Agostinho da Costa, ۲۰۰۱:۲۰).

۹- موانع دادگاه تیمور شرقی در مسیر عدالت کیفری

مسئله تضمین همکاری با مسولین محلی یا کشور های خارجی یکی از دغدغه های جدی این دادگاه است بدون همکاری تضمین حضور متهمین، شهود، انجام تجسس و بازرسی و جمع آوری مدارک اگر غیر ممکن نباشد بسیار دشوار است و مصداق آن عدم همکاری اندونزی با هیات رئیسه های اطلاع دادرسی از جمله ضعف های (eric, ۲۰۱۱: ۵۷۳-۵۷۵) تیمور شرقی در خصوص ژنرال ویرانتو بود این دادگاه بود به عنوان مثال، در آوریل ۲۰۰۳، قاضی بنفیتو موسو راموس، قاضی بین المللی از کیپ ورد، کار خود را به پایان رساند در حالی که پرونده هایی که وی رسیدگی می کرد هنوز در جریان بود. در نتیجه روند دادرسی باید مجدد شروع می شد از جمله

- متهم زنان را تهدید به سکوت کرد و گفت در صورت صحبت کردن آنها کشته خواهند شد. با توجه به تمام مستندات، به ویژه شهادت شاهدان لوئیس دا سیلوا، ابلوی کوینتائو، آنتونیو دو جسوس، لئوناردو پائچکو، اسکار برام آراوجو، ژاکینتو دو آراوجو، بندیتو مندونکا، لوردس پینهیرو، آرمیندو داکوستا، کازیلدا پایچکو، ماریا باروس، هرمنزیلدا پینهیرو، رومانافریتاس، روزا فریتاس، الیزا دا کنیسهائو و آنتونیو لوپس و گزارش های مربوط به وضعیت حقوق بشر در تیمور شرقی، یادداشت دبیر کل، گزارش کمیسیون اندونزی در مورد نقض حقوق بشر در تیمور شرقی، دادگاه این واقعیت را ثابت کرد که در تاریخ ۱۷ آوریل ۱۹۹۹ اعضای گروه شبه نظامی ساسورات ابلائی به رهبری برنادینو دا کوستا، و بنیامین سارنتو و دو گروه شبه نظامی دیگر با تعداد حدود ۸۰ نفر به روستای اورلولی حمله کردند. اعضای شبه نظامیان ابلائی به سه گروه تقسیم شدند: دو گروه (فهلوهان و کاربالائو) حومه روستا را محاصره کردند و گروه سوم تحت فرماندهی برنادینو دا کوستا، و بنیامین سارنتو به دهکده حمله کرد و روستاییانی را که در آنجا یافتند مورد ضرب و شتم قرار داد. از جمله مهاجمان، ابلوی کوینتائو، آنتونیو دی جسوس، عبدالله ارنستو، احمد، آرمیندو، تیاگو ماوسرا، آلبرتو، فرانسیسکو مندونکا، رسیکولی و متهم دومینگوس مندونکا بودند

(THE PROSECUTOR v. DOMINGOS MENDONCA, ۲۰۰۲: ۱۰-۱۷).

۸- ترکیب قضات و رای دادگاه

بنابراین دادگاه نتیجه گیری زیر را انجام داده است:

۱- متهم در هنگام صف آرای، جایی که دستورات برای حمله به دهکده اورلولی داده می شد، حضور داشت.

۲- وی در بازجویی، با سایر اعضای شبه نظامیان همکاری کرد. ضرب و شتم (لوئیز دی آراوخو و الیزا دا کنسنیو) و کشتن قربانیان (آگاپیتو دی آراوخو و لوئیس بوکو سیری)، در مجبور کردن روستاییان به نوشیدن مخلوطی از خون انسان و حیوان، در آتش زدن خانه ها و کشتن دام ها، زنان با تهدید به مرگ باید برای شبه نظامیان آشپزی بکنند و تخریب اموال خصوصی. ۳- متهم، ملبس به لباس ابلائی و مسلح به قمه، نیزه و شمشیر به طور مشترک با سایر اعضای شبه نظامیان تیم ساسورات ابلائی در این اقدامات شرکت کرد. با توجه به موارد فوق، ثابت شده است که متهم در آزار و شکنجه هواداران استقلال در روستاهای ارلولی، گروتولائو، داتینا، سوریرما و، به جرم آزار و شکنجه علیه بشریت، شرکت داشته بنابراین به اتهام ادعا شده در بخش ۲۲ کیفرخواست به دلایل ذکر شده مقصر

از داوران محترم به خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.
نگارندگان بر خود لازم می‌دانند از آقای دکتر محمد رسول آهنگران به خاطر مطالعه متن مقاله حاضر و ارائه نظرهای ارزشمند سپاسگزاری نمایند.

منابع و مآخذ

- آزادبخت، فرید و بلخی، سارا (۱۳۹۳)، بررسی دادگاه ویژه تیمور شرقی در میانه دادگری و دولتسازی دستاوردها و چالش‌ها، در: محاکم کیفری بین‌المللی، زیر نظر مهدی ذاکریان، تهران: انتشارات تیسرا، چاپ اول.
- جوانمرد، بهروز، آقا سید علی دربندی، اشکان (۱۳۹۶) ویژگی دادگاه کیفری های بین المللی نسل سوم، سومین کنفرانس - شیروی، مهسا، آقا سید علی - سراسری حقوق و مطالعات قضایی دربندی، اشکان (۱۳۹۷) دادگاه های کیفری بین المللی نسل سوم، انتشارات مجد تهران، چاپ اول.
- Amnesty International & JSMP (۲۰۰۴) Indonesia & Timor-Leste Justice for Timor-Leste: The Way Forward, <https://www.amnesty.org/en/documents/asa۲۱/۰۰۶/۲۰۰۴/en/>
- Eric, Stein (۲۰۱۱) The Poplars of East and Wes", EJIL, Vol. ۲۲, No. ۳.
- INTERPRETATION OF ARTICLE ۱ OF LAW ۲/۲۰۰۲ OF ۷ AUGUST AND SOURCES OF LAW: <https://www.legal-tools.org/doc/۴۲۱۴۰۴/pdf/>
- Nouwen (۲۰۰۶) "Hybrid Courts: The Hybrid Category of a New Type of International Crims Courts", Utrecht Law Review, Vol. ۲, No. ۲.
- P.Romano, Cesare, Nollkaemer, Andre and K.Klefiner, Jann (۲۰۰۴) "trans", Internationalized Criminal Courts, Sierra Leone, East Tomor, Kosovo, and Cambodia, OUP.
- R.Higonnet, Etelle (۲۰۰۵) Restructuring Hybrid Courts: Local Empowerment and National Criminal Justice, Reform Ariz.J.Intl & Comp.L.No. ۲۳.
- Suzannah Linton and Caitlin Reiger (۲۰۰۱) The Evolving Jurisprudence and Practice of East Timor's Special Panels for Serious Crimes on Admissions of Guilt, Duress and Superior Orders, Yearbook of International Humanitarian Law, Volume ۴, December ۲۰۰۱, ۱۶۷-۲۱۲.

این موارد مربوط به لیبو دو کارالیو، یک رهبر شبه نظامی از منطقه باتوگاد بود. لیبو دو کارالیو در اواخر اکتبر سال ۲۰۰۰ بازداشت شد و در ماه مه ۲۰۰۱ به جرم جنایت علیه بشریت از جمله قتل و اقدامات غیرانسانی متهم شد. دادگاه وی در فوریه ۲۰۰۲ آغاز شد. بیش از یک سال پس از شروع دادگاه، قاضی بنفیتو موسو راموس کشور را ترک کرد و باعث توقف روند دادرسی شد. دادگاه در فوریه ۲۰۰۴ مجدداً تحت هیأت ویژه تشکیل شد در آن زمان لیبو دو کارلوئو به جرم قتل به عنوان یک جنایت علیه بشریت مقصر شناخته شد و به هفت سال زندان محکوم شد. مسئله دیگر تجربه قضات بین المللی است قضات بین المللی در هیئت های ویژه طبق آیین نامه تأسیس هیئت های ویژه، "باید با توجه به تجربه قضات در حقوق کیفری، حقوق بین الملل، از جمله حقوق بین الملل بشردوستانه و حقوق بشر"، در ترکیب کلی هیئت ها در نظر گرفته شود. با این حال، به نظر می رسد جذب قضات بین المللی با سابقه حقوقی و تجربه مربوط به تیمور برای حضور در هیئت های ویژه دشوار بوده و در برخی موارد قضاتی نیز استخدام شده اند که فقط دارای تخصص یا تجربه محدود در زمینه های مربوط به حقوق هستند.

نتیجه گیری

هدف از تأسیس این نوع محاکم کیفری بین المللی فراهم آوردن امکان اجرای دادرسی های کیفری منصفانه است. از آنجاکه در مخاصمات مسلحانه داخلی یا در وضعیت استقلال طلبی جنایات ارتكابی یا توسط قدرت حاکم یا از سوی گروه های مخالف و مبارز رخ می دهد، محاکمه عادلانه متهمان و عاملان آن جنایات توسط محاکم ملی با تردید و دشواری مواجه می شود؛ زیرا حاکمیت در معرض این اتهام قرار دارد که در مورد مأموران خود با دیده اغماض بنگرد و جریان محاکمات آنها را به گونه ای صوری برگزار کند تا به برائت آنها ختم شود بنابراین برای تأمین استقلال این محاکم، قضات بین المللی در کنار قضات ملی حضور دارند. در اساسنامه آن ها نیز بر حقوق متهم و تضمین های لازم آن به صراحت تأکید شده تا بدین ترتیب امکان دادرسی عادلانه فراهم آید.

سپاسگزاری

از معاونت محترم پژوهشی به خاطر حمایت حمایت معنوی در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.
از آقای دکتر عبدالله علیزاده به خاطر بازبینی متن مقاله و ارائه نظرهای ساختاری تشکر و قدردانی می‌شود.

THE PROSECUTOR v. DOMINGOS MENDONCA (-
۲۰۰۳)

- The Prosecutor v. Agostinho da Costa (۲۰۰۱)
[/http://www.internationalcrimesdatabase.org/Case/۸۰۲/Da-Costa](http://www.internationalcrimesdatabase.org/Case/۸۰۲/Da-Costa)

A new look at the history of international criminal law (East Timor court in the Domingos Mendonca case)

Scientific Journal of Modern
Jurisprudence and Law

Print ISSN: ۲۷۱۷- ۱۴۶۹
Online ISSN: ۲۷۱۷ - ۱۴۷۷

Profile in ISC, SID, Noormags,
Magiran, Ensani, GoogleScholar
www.jaml.ir
fifth Year, Issue ۱۵
, Pages ۱-۸

Ehsan sadeghipoor PhD student in Public International Law
University, South Tehran Branch,
(Responsible author)

Leila Kharazmi Assistant Professor, Department of
International Law, Faculty of Law and
Political Science, Islamic Azad
University, South Tehran Branch,
Tehran, Iran.

Abstract

. From ۱۹۷۵ to ۲۰۰۲, Indonesia illegally occupied East Timor. The occupation was characterized by violence against the civilian population of East Timor, especially against those who were or were known to be pro-independence. In this process and after that, he faced crimes such as genocide, rape, torture and forced transfer of people with the aim of preventing independence. The accused, Domingos Mendonca, was the most important member of a militia group known as (Team Sasurat Eblai), which the author in this study is one of the most important convicts of the East Timor court, with the aim of informing legal scholars about the path of criminal justice. International, examine the case in detail from the time of the arrest of the accused to the issuance of the court verdict.

Keywords: Indonesia; Court of East Timor; Domingos Mendonca; Criminal Justice

JEL Classification: Jurisprudence - Law - Criminal and Criminology - International Law - Private Law